

INSTRUKCJA O PRZYGOTOWANIU I PRZEBIEGU PIERWSZEJ SPOWIEDZI ORAZ KOMUNII ŚWIĘTEJ DZIECI

1. Właściwe przygotowanie dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej posiada zasadnicze znaczenie dla pobudzenia i pogłębienia życia religijnego zarówno dzieci, jak i ich rodzin. W przygotowaniu tym ukazujemy wewnętrzne powiązania pomiędzy sakramentami chrztu, pokuty i pojednania oraz Eucharystii. Bardzo istotne jest ponadto uwzględnienie wprowadzenia w życie wspólnoty parafialnej oraz regularne praktyki religijne.

2. Za odpowiedni wiek dziecka do udziału w pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej uważa się, zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego, wiek używania rozumu (zob. kan. 913 § 1). Od tego momentu obowiązuje dziecko wypełnianie przykazań kościelnych, dotyczących sakramentu pokuty i pojednania oraz Komunii Świętej. W świetle tradycji oraz wskazań *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, zatwierdzonego przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w 2010 roku, dzieci przystępują do Pierwszej Komunii Świętej w trzeciej klasie szkoły podstawowej.

3. W przypadku dziecka, które wzrasta w rodzinie obojętnej religijnie i nie uczęszcza systematycznie na katechizację, zachodzi duża trudność w podjęciu decyzji o dopuszczeniu go do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej. W takich okolicznościach należy nawiązać kontakt z rodzicami.

4. W przypadku dziecka, które ma indywidualny tok kształcenia, proboszcz parafii zamieszkania uzgadnia z rodzicami formę przygotowania dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej.

5. Należy prowadzić katechizację przygotowującą do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej także w szkołach specjalnych i zakładach dla dzieci specjalnej troski. Wobec takich dzieci należy zastosować minimalne kryteria dopuszczające do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej. Należy uwzględnić również opinię katechety szkolnego oraz w miarę możliwości opinię specjalistów w zakresie nauczania w szkołach specjalnych.

6. Zdarza się, że dzieci uczęszczające na katechezę przygotowującą do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej, nie przystąpiły jeszcze do sakramentu chrztu świętego. Dlatego katecheci już w pierwszych miesiącach klasy trzeciej powinni zażądać od rodziców dzieci metryki chrztu świętego (proboszczowie nie pobierają za nie opłat). Dla dzieci nieochrzczonych należy zorganizować w parafii dodatkowe przygotowanie do przyjęcia sakramentu chrztu świętego (zob. *Obrzędy wtajemniczenia dzieci, które osiągnęły wiek katechizacyjny*, w: OCWD).

7. Przygotowanie do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej według *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*:

- a. pierwsze dwa lata (dzieci z klas pierwszych i drugich) stanowią dalsze przygotowanie do życia sakramentalnego;
- b. trzeci rok katechizacji (dzieci klas trzecich) jest zasadniczym i bezpośrednim przygotowaniem do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej.

8. Odpowiedzialnymi za przygotowanie dzieci do Pierwszej Komunii Świętej są rodzice. Współodpowiedzialnymi za przygotowanie dzieci do Pierwszej Komunii Świętej są proboszcz, pozostali księża pracujący w parafii oraz katecheci zakonnicy i świeccy.

Decyzję o dopuszczeniu dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej podejmuje proboszcz na podstawie opinii katechety, uwzględniając przy tym:

- a. systematyczną obecność na katechezie w szkole i w spotkaniach w ramach katechezy parafialnej;
- b. uczestnictwo w niedzielnej Mszy Świętej;
- c. odpowiedni poziom wiedzy religijnej.

Z uzasadnionych przyczyn można przeprowadzić rozmowę kwalifikacyjną z dzieckiem w obecności rodziców. Dziecko, które nie uczęszcza na lekcje religii oraz na katechezę parafialną, nie może być dopuszczone do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej.

9. Pierwszym miejscem przygotowania oraz przystępowania do Pierwszej Komunii Świętej jest parafia zamieszkania dziecka. Jeżeli, pomimo zachęt, rodzice życzą sobie, aby ich dziecko przystąpiło do sakramentów pokuty i pojednania oraz Komunii Świętej w innej parafii (na przykład parafii szkoły), nie należy robić trudności. W takim przypadku potrzebna jest zgoda proboszcza miejsca zamieszkania. Rodzice powinni zadbać, aby ich dzieci uczestniczyły w katechezie przygotowującej do Pierwszej Komunii Świętej na terenie wybranej parafii przez cały rok.

10. Określenie parafii bezpośredniego przygotowania i przystąpienia dziecka do Pierwszej Komunii Świętej należy rozstrzygnąć we wrześniu poprzedzającym roczne spotkania formacyjno-organizacyjne.

11. Proboszcz na pierwszym spotkaniu organizacyjnym, rozpoczynającym bezpośrednio przygotowanie do Pierwszej Komunii Świętej, powinien poinformować rodziców o formie przygotowania oraz określić warunki, które winny spełnić dzieci przygotowujące się do przyjęcia Komunii Świętej, a także przypomnieć o obowiązkach i zadaniach rodziców związanych z wychowaniem religijnym ich dzieci.

12. Zaleca się podejmowanie z rodzicami wspólnych inicjatyw o charakterze duszpastersko-katechetycznym, np.: odrębnych spotkań z rodzicami, dni skupienia, rekolekcji bądź pielgrzymek.

13. W sytuacji słabego kontaktu z rodzicami dziecka, zwłaszcza zaniedbanego religijnie, należy odwiedzić ich w domu, w celu zapoznania się z sytuacją i w miarę możliwości udzielić dziecku pomocy wychowawczej.

14. Dla dzieci uczęszczających do klas trzecich i ich rodziców należy zorganizować cykl celebracji liturgicznych, związanych z poświęceniem i wręczeniem pamiątek pierwszokomunijnych. Komisja Wychowania Katolickiego KEP proponuje następujący cykl spotkań:

- a. wrzesień – nabożeństwo rozpoczynające przygotowanie;

- b. październik – nabożeństwo różańcowe (poświęcenie różańców);
- c. listopad – nabożeństwo – święci wzorem do naśladowania;
- d. grudzień – udział w rekolekcjach adwentowych (poświęcenie medalików);
- e. luty – nabożeństwo – Jezus światłem naszego życia (poświęcenie świec);
- f. marzec – udział w rekolekcjach wielkopostnych, w Drodze Krzyżowej (poświęcenie książeczek do modlitwy);
- g. kwiecień – nabożeństwo pokutne przygotowujące do pierwszej spowiedzi świętej (rachunek sumienia).

15. Przed samą uroczystością należy organizować w kościele spotkania dla dzieci i ich rodziców, poświęcone sprawom praktycznym. Celem spotkań jest zaznajomienie z przebiegiem uroczystości.

16. W przygotowaniu dzieci do pierwszej spowiedzi świętej należy zwrócić uwagę na kształtowanie pełnej wewnętrznej pokory postawy pokuty i nawrócenia.

17. Pierwsza spowiedź powinna stać się dla dziecka zachętą i bodźcem do głębszego życia religijnego. Kapłani winni podejść do dziecka z delikatnością i dobrocią, aby umożliwić mu religijne przeżycie tego sakramentu. Zaleca się, aby spowiedź ta odbywała się w ramach nabożeństwa pokutnego (zob. *Obrzędy pokuty*). Gdy jest duża grupa młodych penitentów, należy podzielić ich na mniejsze grupy i dla każdej oddzielnie wyznaczyć godziny spowiedzi.

Należy rozważyć możliwość zorganizowania pierwszej spowiedzi nieco wcześniej, niż na dzień przed uroczystością komunijną. Aby dzieci mogły przeżyć ten sakrament w skupieniu i ze spokojem, po odpowiednim przygotowaniu rodziców można go zorganizować w tygodniu poprzedzającym samą uroczystość, na przykład w poniedziałek lub wtorek.

18. Pierwszą Komunię Świętą należy urządzać uroczystie, jednak bez niepotrzebnego przedłużania liturgii, ale także bez pośpiechu, aby dzieci i ich rodziny przeżyły ten moment z głęboką wiarą.

19. Należy starannie przygotować liturgię Mszy Świętej z udziałem dzieci przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej. Przebieg liturgii winien być następujący:

- a. powitanie dzieci i ich rodziców zgromadzonych przed kościołem;
- b. pokropienie wodą błogosławioną;
- c. błogosławieństwo rodziców;
- d. procesjonalne wejście do świątyni;
- e. rozpoczęcie Mszy Świętej hymnem *Chwała na wysokości Bogu*;
- f. dostosowane czytania (wykonują rodzice);
- g. modlitwa wiernych i procesja z darami, z zaangażowaniem dzieci, rodziców, katechetów i wychowawców;
- h. dziękczynienie po Komunii Świętej w formie modlitwy responsoryjnej.

Podczas Mszy Świętej należy wykonywać pieśni eucharystyczne.

20. Zaleca się założenie przez dzieci ujednoliconego stroju komunijnego, na przykład w postaci alb.

21. Usilnie zaleca się, aby spotkania rodzinne z racji Pierwszej Komunii Świętej były adekwatne do charakteru przeżywanej uroczystości.

22. Zaleca się dzieciom i rodzicom uczestnictwo w liturgii i nabożeństwach tzw. białego tygodnia. Zachęca się do zorganizowania pielgrzymki dziękczynnej dzieci komunijnych do wybranego sanktuarium.

23. W kancelarii parafialnej powinna znajdować się księga, w której zapisuje się imiona i nazwiska dzieci, przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej.

24. Obok zwyczajnej formy istnieje możliwość wczesnej Komunii Świętej. Na jej praktykowanie zezwolił św. Pius X dekretem *Quamsingulari* z 8 VIII 1910 roku, w którym ustalił wiek Pierwszej Komunii Świętej na chwilę, „gdy dziecko zaczyna rozumować”. Aby dziecko mogło przystąpić do wczesnej Pierwszej Komunii Świętej muszą zostać spełnione pewne warunki: rodzice związani węzłem sakramentalnym, muszą żyć głęboką wiarą i być osobami praktykującymi; rozwijać wiarę u swojego dziecka, dbać o atmosferę religijną w rodzinie i dawać moralną pewność, że troszczą się o życie eucharystyczne i religijno-moralne wychowanie dziecka. Po zakończeniu przygotowania obowiązkiem księdza proboszcza jest odbycie rozmowy z dzieckiem w obecności rodziców, aby rozemnać, czy dziecko jest gotowe do przyjęcia tego sakramentu.